

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
mindent vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Előadások az ujjnyomatrendszerről és az új személyleírásról.

Ismeretli: Pojtás.

A belügyi és igazságügyi miniszteriumok rendeletei alapján dr. Gábor Béla államrendőrségi kapitány, az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal vezetője: a kerületi altiszti iskolák, valamint a nagyváradi továbbképző és altiszti iskolánál a közelmúlt hónapokban ismertető előadásokat tartott az ujjnyomatrendszerről (daktiloszkópia) és az új személyleírásról.

Az előadások célja az volt, hogy ezeket a bűnügyi nyomozások szempontjából értékes tudnivalókat a csendőrlégénység egy része már az iskolában ismerje meg és ismereteit az őrsőkre kikerülve terjeszse s majdan gyakorlatban hasznát is vegye. Az előadó kapitány úr szerint remélhető, hogy ezeknek az eljárásoknak az ismerete és gyakorlati alkalmazása valószínűleg valamennyi őrsre és szolgálatot teljesítő csendőrré nézve is kiterjesztetik s így azt hiszem, cikkem minden bűntársunk érdeklődésére számíthat, ha a végigballgatott előadások alapján már most rövid tájékoztatót írok arról; hogy azoknak is, kiknek alkalmuk nem volt az előadásokat hallgatni, legalább fogalmuk legyen a tárgyról.

Először az ujjnyomatrendszerről beszéljünk. Ez a tárgy, azt hiszem, nem lesz teljesen ismeretlen legénységünk előtt sem, a mennyiben minden őrsparancsnokság már évekkel ezelőtt el volt látva éppen dr. Gábor Bélának egy, az ujjnyomatrendszerről foglalkozó rövid, népszerű ismertető könyvével. Most aktuálisra válik a kis könyv és azt olvasgatva bárki részletesebb és alaposabb tájékozódást nyer a kérdésről, mint itt rövid ismertetésomban.

E helyen csupán arra szorítkozom, hogy összefoglaló, rövid tájékoztatót adjak arról, a mire az előadás különösen kiterjeszkedett, t. i. hogy mint fognak ezen újabb eljárási módok a csendőr gyakorlati szolgálatába beilleszteni és abban szerepet játszani.

A jövő évtől kezdve tehát a csendőrőrsparancsnokságok fel lesznek szerelve ujjnyomatfelvételekhez szükséges kellékekkel, valamint az új személyleírás felvételekhez szükséges rovatlapokkal.

Az ujjnyomatfelvételekhez szükséges felszerelés állani fog egy az egyik oldalán simára esiszolt horganylemezből,

egy gummival bevont festékdörzsölő hengerből és egy óncső (tubus) erre a ózélra készített fekete nyomda-festékből. A horganylemezen a festéket vékonyan szét-dörzsöljük s az így bevont festékes felületen lesznek a kéz ujjai lehengergetve s az ujjnyomatlapra rávívva. Ennek az egész eljárásnak az ismertetése, valamint a kész ujjnyomatlap ábrája a már említett dr. Gábor-féle könyvben részletesen le van írva és ábrákkal illusztrálva.

Itt inkább arról beszéljünk, hogy a csendőrnek közbiztonsági szempontból minő jelentőséget képvisel ez az eljárás; mikor és milyen célból alkalmazza azt?

Az ujjnyomat ma már a személyazonosság megállapításánál döntő bizonyíték. Ítéletek vannak, hol más kellő bizonyíték hiányában tisztán a belviszinen talált ujjnyomok alapján marasztalt el a bíróság egyéneket. Minden világrészben, mondhatni majdnem minden államrendőrsége, valamint egyéb közbiztonsági szerve alkalmazza; mert az ujjak bőrfelületének rajza annyira egyéni mindenkinél, hogy idáig még nem akadt két egyenlő ujjnyomat, a mely egy és ugyanazon emberé ne lett volna.

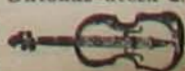
És éppen ezen fordul meg a daktiloszkópia legnagyobb jelentősége t. i. hogy a személyazonosságot kétségtelenül meg lehet állapítani az ujjnyomatok alapján. Azért mondom, hogy az ujjnyomatok alapján, mert az osztályozáshoz mind a tíz nyj bőrfodrainak rajzára szükség van s a bőrfodrok alkotta számjelzések adják az osztályozás képletét. Ha pl. valakiről egy elkövetett büntett alkalmával valamely hatóságnál ujjnyomatot vettek fel s azt az ujjnyomatlapot felküldötték az országos bűnügyi nyilvántartóba, ahol osztályozzák és elhelyezik, megtörténhetik, hogy az illetőnek már előbbi időről van ott ujjnyomatlapja, melyen más név áll, mint az ujjnyomnan beküldöttön. Az ujjnyomat nem téved, mert a gyermekkortól késő öregségig egyforma marad mindenki ujjának a bőrfelülete, még ha közben forradás stb. volt is azon a ujjon; tehát csak a névben lehet csalás t. i. vagy először, vagy most nem mondotta az igazi nevé az illető. És a mi csendőri szolgálatunkban gyakran akad dolgunk ilyen névforgató emberekkel; hogy mást ne is említsek, ott vannak a cigányok, a kik között Rostásból hamar lesz Kolompár, de végeredményben kiderül, hogy sem egyiknek, sem másiknak, hanem Balognak hívják az illetőt. Ez majd nem fog előfordulni,

Első magyar vill. erőberend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, a Oroska és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.** 6

STOWASSER JÁNOS

csás. kir. és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, a Oroska és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

ha a csendőrségnél is vesznek majd fel ujjnyomatokat az elfogott, vagy a gyanús egyénekről, mert az ügy sürgősségéhez mérten, amint az ujjnyomatlap az országos bűnügyi nyilvántartóhoz felkerül, annak osztályozása egy pár perc csupán s a beérkezés után jóformán órák kérdése lesz, hogy tivistilag ne értesítsek bármelyik őrsőt a fogvatartott pontos kilétééről.

Hányszor történt meg, hogy hiányos személyleírás, vagy terhelő adatok hiányában gyanús embereket bocsájt el a járőr, akikről utólag derült ki, hogy körözve vannak. Mindez lassan el fog maradozni, ha az ujjnyomatok felvétele, valamint az élethű személyleírás általánossá fog válni.

Az ezután teljesítendő nyomozásoknál már járőreinknek egyik fontos feladata lesz a tett színhelyén az ujjnyomok feltalálása és biztosítása. A tett színhelyén tehát keresni kell azokat a sima felületű tárgyakat, melyeket a tettesnek a valószínűség szerint ujjjaival érinteni kellett, pl. fényezett, sima felületű bútorok, ajtó, ablak, szék, pohár, papír, kártya, kilincs, fém, gyertyatartó, lámpa stb. Az ujjnyomok, amiket ilyenkor talál a nyomozó járőr, lehetnek láthatók, tehát színesek pl. a véres, festékes ujjak nyomai és lehetnek láthatatlanok, színtelenek, t. i. ha az egyébként tiszta ujjaknak csupán a bőr faggyumirig einek váladéka folytán maradt az érintett felületen zsíros ujjnyomuk. Ennek a láthatatlan, színtelen nyomnak az előhívására több módolat van. Így: pl. papíron a nyomot láthatóvá tesszük, ha mindig porral hintjük be a papírt. Ott, a hol a papírt az ujjak érintették, a finom por a zsíros bőrfodrok nyomán megtapad és láthatóvá lesz. Pémtárgyakon levő láthatatlan nyomokat a «*Lycopodium*» nevű sárga porral behintve tehetünk láthatóvá; üvegfelületen pedig ezüst porral való behintés tünteti elő a nyomokat. Mindezen finom porral előhívott nyomok megőrzése a kérdéses tárgyakon azonban nem tartós s ezért az ilyen nyomok a «*Foli*»-agyagra véletlenek fel és rögzítetnek. Ez a Foli fekete, fényes, vászonra impregnált tapaszszerű anyag és sima rugalmas felülete átlátszó zselatinszerű lemezzel van fedve. A nyom felvételéhez a vászontól ollóval megfelelő darabot lemeteszünk; a zselatin lemezt a Foli-ról levonjuk s a tapadó felületet a porral hintett ujjnyomra fektetjük, mely az egész nyom rajzát felszedi; ezután a zselatinlemezrel a Foli-t óvatosan ismét befedjük. A nyom így láthatóan biztosítva van és levélben is szállítható.

A tett színhelyén talált nyom és a gyanúsítottól felvett ujjnyom ha egyezik, akkor kétségtelen a bűnösség vagy a bűnrészeség.

Igaz, hogy a mi embereink a nyomok összehasonlításával és egyeztetésével nem fognak egyszerre megbirkózni tudni, mert az ujjnyomok osztályozása és képletbe sorolása külön tanulmányt igényel, de erre szükség nincs is. A fődolog, hogy az ujjnyomatokat helyesen

és tisztán felvenni és a rovatlapokra tisztán és pontosan átvenni tudjanak, s azokat az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalnak esetről-esetre beküldjék. Ennek az eszközlése egy kis gyakorlat után igen könnyen fog menni. Idővel aztán lehetnek embereink között olyanok is, a kik magánszorgalomból megtanulják a bőrfodrok rajzát osztályozni s meg tudják majd állapítani maguk is, hogy két különböző helyen visszamaradt ujjnyom egy- és ugyanazon emberé, vagy sem.

Ennyit az ujjnyomatrendszeréről egyelőre.

*

Reánk csendőrökre nézve nagyobb jelentőségű és a gyakorlati alkalmazásában igen értékes tudnivaló lesz a személyleírás. Azt bizonyára tapasztalta mindenki, hogy a jelenlegi személyleírás nem sokat ér. Leíró kifejezései annyira általánosak, egyoldalúak és hiányosak, hogy pl. ilyenforma leírás után: «*Termete* közép, orra, szája rendes stb.» igen nehéz valakit felismerni. Az új személyleírás élethű személyleírás lesz; olyan t. i. hogy annak alapján bárkit igen könnyen fel lehet ismerni első figyelmes látásra. Igaz, hogy ezt az élethű leírást egyszerre nem fogja tudni mindenki megismerni, mert alapos tanulmányt, éles megfigyelést és helyes ítélőképeséget tétel fel, de igyekezettel addig is, a míg az új rendelet életbe lépne, leírásom és rajzaim alapján, azt hiszem, némi gyakorlatot fog tudni szerezni bárki is.

Az új személyleíráshoz rovatlap lesz kiadva, amelynek első tíz pontja az ugynevezett általános kérdéseket öleli fel s amelyekre megfelelni nem ütközik nehézségbe.

Személyleírás.

1. A terhelt neve —————
2. Születésének helye —————
3. Állampolgársága —————
4. Születésének ideje —————
5. Nyelvismerete —————
6. Vallása —————
7. Családi állapota —————
8. Foglalkozása —————
9. Atyjának neve —————
10. Anyjának leánykori neve —————

A 11. pont és ennek 7 alpontja a tulajdonképpeni gerince a személyleírásnak. A 11. pont maga egy főkérdés, amely mind a hét alponthoz hozzáilleszkedik s azoknak úgyszólván bevezető mondata; így hangzik:

11. Miképen írható le terhelt személye és van-e valamely szembeéltő, jellemző sajátossága a terheltnek:

a) Termetében, tartásában, mozdulataiban, testén? (pl. zömök, szákar, köpezős, esetleg hány centiméter magas, hórihorgas, vézna, elhízott, feszes tartású, fejét

Ha fáj a feje ⁷ ne távolazzák, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

amely 10 perc alatt a legmarkosabb migrainát és fejfájást elmulasztja. — Ár 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamas gyógyszerész és pastillás. Orvosok által ajánlva három doboznál ingy. postai szállítással.

A törökországi földrengés. — Az osztrák-magyar konzulátos romjai Gallipoliban.

lógatja, ferdenyaku, hosszú lépésekkel jár, ugráló járása, karikaláhu, x-lábu, félkezű, golyvás stb.).

Az a) bekezdés a termet leírása.

A termetet leírjuk:

I. *Magasság* (magas, közép, alacsony) és

II. *testalkat* szerint. A testalkatot három csoportban részletezzük, ú. m. 1. a nyak, 2. a váll és 3. a derék leírásában.

1. *A nyak*: nagysága szerint lehet rövid, hosszú, sajátossága szerint golyvás, forradásos, foltos stb.

2. *A váll*: nagysága szerint lehet széles, keskeny, állása szerint vízszintes, lehajló, felhuzott, t. i. a jobb, vagy a bal váll.

3. *A derék* lehet vastag vagy karcsu.

Ezenfelül természetesen a kérdésben bennfoglalt egyéb sajátosságok, mint a járás, a lábak, a tartás stb. szintén részletezendők.

A b) kérdés a szem leírására szolgál:

b) Szemén, tekintetében, nézésében? (pl. szeme fekete, világoskék, szurós tekintetű, sűrűn pislog, nem néz arra akivel beszél, rövidlátó, szembéjai rángatóznak, bandzsa, hályog van a jobb vagy bal szemén stb.).

A szemet leírjuk:

I. *Nagyság* szerint: nagy, közép, kicsi.

II. *Színe* szerint: világos vagy sötétkék, sárgás, barna, zölde és szürke.

III. *Sajátosságok* szerint: kancsal, jobb vagy bal szemére vak, hályog, szemferdülés stb.

A szem színét úgy állapítjuk meg, hogy az illetőt a világosság felé állítjuk úgy, hogy a fény a szemébe essék s a szivárványhártya, az iris színét figyeljük meg és nem a pupillát, amely tudvalevőleg mindenkinél fekete színű. (L. 5. ábrán.)

A c) kérdés a beszédbeli sajátosságok leírására szolgál.

c) Beszédében? (pl. hebeg, hadar, selypit, rancesol, nagy hangon beszél, rekedt hangja van, idegenes kiejtéssel beszél stb.).

Itt a részletezésben felvettekre felelünk s legfennebb a tájszóla oknál kiemeljük, hogy az illető pl. palóczosan, székelyesen stb. beszél.

A d) kérdés a száj leírása.

d) Száján? (pl. szája széle igen vastag, ferde száju, fogai kilátszanak stb.).

A száját leírjuk:

I. *Szélesség* szerint: széles, keskeny vagy nagy, ha az orr aló szélességét jóval túlhaladja és kis száj.

II. *Ajkek állása* szerint: kiálló alsó, kiálló felső ajak és egymást fedő ajak. (L. 1. ábrán.)

III. *Sajátosságok* szerint: rendes, összeszorított, alio ajkak alig látszanak, tátott száj, nyulszaj stb.

A száj leírásánál az érdekeltet szemből nézve és oldalról (profil) figyeljük meg.

Az e) kérdés az orr leírására szolgál.

e) *Orrár?* (pl. nyerges, pisze, sasorru, hegyes, vékony, vastag, henyomott orru, orra háta széles, ferde orru, kampós orru, nagy orrlyukai vannak stb.).

Az orrot leírjuk:

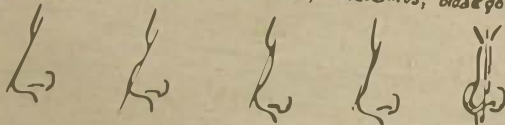
I. *Nagyság* szerint: nagy, közép, kicsi.

II. *Orrhátv. orrél* szerint: egyenes, domboru, homoru, hullámos, oldalt jobbra vagy balra elrgörbülő. (L. 2. ábrán.)

III. *Orralap* szerint: felfelé álló, egyenes, lefelé nyuló. (L. 2. ábrán.)

Az orrhát

egyenes, domboru, homoru, hullámos, oldalt görbülő.

Az orralap

felfelé álló, egyenes, lefelé nyuló.

2 ábra.

Az f) kérdés a fül leírása.

f) Fülén? (pl. elálló, laposfüli, nagyfüli, hegyesfüli stb.).

A fület leírjuk:

I. *Nagyság* szerint: kis, nagy, rendes.

II. *A fejhez való állása* szerint: rondesen álló, fejhez lapuló, elálló.

III. *Sajátosságok* szerint: czimpája (jobb vagy bal) átfurt, behasított, anyajegyese, szőrös stb.

A g) kérdés az arc leírásával foglalkozik.

g) *Arcának egyéb részén?* (pl. arca csupa szepő, jobb szeme alatt lenese, szája mellett forradás, ragyás, arca beesott, arcesontja előre áll, álla hegyes, ferde, homlokán sok a ránc stb.).

Az arc leírása igen fontos. Az arc az a rész az embernek, amelyen a legtöbb és a leghumánabb észlelhető jellegzetes rész és vonás található. Éppen ezért az arc leírásánál foglalkozni fogunk először magával az arccal általánosságban; azután külön a homlok és külön az áll leírásával.

Az arcot leírjuk:

1. *Alakja* szerint: négyszögletű, lefelé vagy felfelé csúcsosodó. (L. 3. ábrán.)

II. *Teljsége* szerint: csontos, kerék, tojásdad.

1. ábra.

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 19 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

Myriophito romjai között.

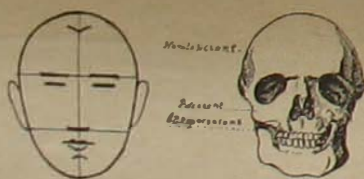
A törökországi földrengés. — Myriophito pusztulása. — A leomlott gallipolii óratorony.

Az arc alakjánál döntő szerepe van a csontrendszernek. A homlokcsont, a pofacsont vagy járömcsonst és az állkapocscsont egymás alatti fekvésének vonala hatá-

3. Ábra.

rozza meg az arc alakját. Pl. ha a homlokcsont benebb áll (keskeny homlok), mint a pofacsont és az állkapocscsont, akkor az arc felfelé csúcsosodó; ha a csontok mind egy vonalba esnek egymás alatti, akkor az arc négyszögletű; még pedig lehet hosszás, vagy rövid négyszögletű, aszerint, amint a homlok, szem, orr és az áll hegye arányos, vagy nem arányos távolságban fekszenek egymástól. Szabályos arcon három egyenlő részt lehet megkülönböztetni, u. m. a homlok (a haj szélétől a szemöldökig), azután az arczközép (a szemöldöktől a száj keresztközépvonaláig) és az áll (a szájtól az arc végéig). A két szem közti távolság a szem hosszával egyenlő, az orr alsó szélessége nem nagyobb a két szem közti távolságnál; a száj hossza csak valamivel lehet nagyobb az orr alsó szélességénél; a fül teteje a szemmel, alja az orr alsó szélével van egy magasságban, szóval a fül hossza egyenlő az orr hosszával az arányos arcnál stb. (L. 4. ábrán.)

4. ábra.

A homlokot leírjuk:

I. Szélessége szerint: széles vagy keskeny, t. i. aszerint, hogy mekkora távolságra vannak a homlokcsontok egymástól.

5. ábra.

II. Iránya szerint: egyenes, előre dülő, hátra dülő, t. i. ha oldalról (profilból) nézzük. (L. 5. ábrán.)

III. Sajátosságai szerint: ránczos, himlőhelyes, forradásos, szeplős stb.

Az állat leírjuk:

I. Magasság szerint: magas, rövid.

II. Alakja szerint: kerek, hegyes.

III. Sajátosságai szerint: hátracsapott, egyenes, előre nyuló, gödröcské, hasított, forradásos stb.

Most a személyleírás tulajdonképpen nehezebb részével végeztünk volna. Meg kell itt azonban jegyeznünk azt, hogy a különös ismertető jeleket, amelyeket a személyleírás a kérdések legvégére tesz, itt mindenütt az illető test- vagy arc rész sajátosságai között említjük fel.

A 12. kérdés és annak a), b), c), d) pontjai, hogy általános meghatározással éljünk, a szörzet leírására vonatkozik.

Ezeknek a rovatoknak a kitöltése szintén pontosan végzendő, ámbár nagy súlyt nem belyezhetünk rá, mivel a mai kozmetikai tudás igen könnyen festi vagy irtja a szörzetet. A szörzet színén való változtatás különösen a hivatasos, nagyszabású büntetteseknél igen gyakori.

12. Milyen:

a) A haja? (pl. fekete, barna, szőke, vörös, őszülő, ritka, gyapjas, göndör, kopaszodó, kopasz stb.).

b) A bajusza? (pl. fekete, barna, szőke, vörös, őszülő, nyírott vagy beretvált stb.).

c) A szakála? (pl. fekete, barna, szőke, ritka vagy beretvált stb.).

d) A szemöldöke? (pl. fekete, barna, szőke, bozontos, összenőtt stb.).

A 13-ik kérdés a kéz és a kézfej, a 14-ik a test ruhával fedett részein esetleg előforduló jellegzetességek, sajátosságok leírására szolgál.

13. Kezének látható részein? (pl. hüvelykujja hiányzik, keze fejen A B betűk tetoválva, jobb közép ujján forradás stb.).

14. Ismeretes-e egyéb sajátossága testének ruhával fedett részein? (tetoválás, anyajegy, sebhely stb.).

Ezen pontok leírásánál mint különösen fontos jelenségre, a tetoválásokra fordítsunk figyelmet. Nem elég pl. azt mondani, hogy jobb vagy bal karjára sziv vagy magyar czimer van tetoválva, hanem pontosan meg kell határozni, hogy a kar melyik részén (könyökbajlás alatt 4 cm., csukló felett 12 cm stb.). A magyar czimer meghatározás sem elegendő, mert a czimer pajza alakja, nagysága, rajza, koronás vagy koronátlan volta; továbbá a czimert körül foglalo ágdíszítés mind más és más lehet s ezért a legezés szerűbb, ha az ilyen tetovált képeket lerajzoljuk.

Hátra van még a személyleírás rovatlapjából a 15-ik kérdés, mely a ruházatra vonatkozik és a «Megjegyzés» rovata.

15. Milyen volt a legutolsó ruházata?

Megjegyzés: — — — — —

Ezzel aztán az új személyleírás rovatlapjának ismerettségével végeztünk s azt hiszem, hogy az elmondottak alapján fogalmat alkothat mindonki ezen legközelebb érvénybe lépő teendőnk fontosságáról és gyakorlati

A törökországi földrengés. — Az elpusztult Hóra városa.

jelentőségéről. Addig is, amíg az új személyleírás kötelezővé válna, helyesen cselekszik az, aki a leirtak alapján már most előkészül reá s gyakorlatképpen bajtársairól, ismerőseiről igyekezni fog életbü személyleírást összeállítani.

A hadköteles kor és az ujonczok nagysága.

Irta: K. Nagy Sándor, ítélőtáblai bíró.

Hajdanában, mikor még pénzért fogadták a katonákat vagy kötéllel fogdoszták: nem nagyon sokat törődtek azzal, hogy hány éves az illető. Sőt volt olyan idő nemzetünknek egy fényes, de szomorú szakában, amikor elég volt annyi erő a katonáskodáshoz, hogy elbirjon egy kardot az, aki beállott katonának s elég volt ennyi ajánlkozás: «én is elbírok egy kardot!»

De nem is lehetett a katonáskodás korát meghatározni akkor, mikor banderiumoknak kiállításáról és nemesi fölkelésről volt szó, mert hiszen volt olyan idő, mikor minden nemesnek részt kellett venni a háborúban.

V. László király idejében aligha a fiatalság képezte a katonaságot, mert a törvény kimondta, hogy «a magánok fia helyett fegyveres embereket, más gyermekek és árvák helyett szintén harcos embereket kell küldeni» (V. László II. törv. 4., 5. czim).

Szilágyi Mihály kormányzósága idejében — aki a fiatal Mátyás király helyett parancsolt az országban — törvénybe iktatták, hogy «ha a banderiumokkal nem lehetne az ellenséggel szembeállani: akkor az összes nemesek és bármely más rendű birtokos emberek tartoznak katonáskodni kiállani» (1458-iki törvény).

A későbbi időben nincs meghatározva a hadkötelezettség, illetőleg a katonák kora, de hogy csak a fegyverfoghatókat lehetett hadba küldeni — ami természetesen is — és hogy lehetőleg a fiatalabbakra számítottak, kitészik a következő rendelkezésből: «A birtokos nemes özvegy asszonyok és gyermekek, öregek és nőtlének, akik a hadakozásra alkalmatlanok, mind személyök helyett, mind 10 jobbágyuk után lovasokat küldjenek. Az egytelkes özvegyasszonyok pedig, akiknek a háborúra alkalmas fiúk nincsen, maradjanak otthon és imádkozzanak Istenhez.» (1545. évi 13. és 21. cz.)

És multak a századok s a törvényekben hiában kutatunk az után, hogy milyen kor és milyen nagyság kívántatott meg arra, hogy valakit a hadakozásra alkalmasnak tartssanak. Mig végre aztán a XIX-ik század első évtizedében erről is intézkedett a törvény a következő módon:

«Az ujonczok felvételénél nem a szép alakra és mértékre, hanem a testalkatra legyenek tekintettel, úgy hogy az öt láb magas, de különben egészséges és erős testű s a katonai terhek elviselésére alkalmas ujoncz is fogadtassék el, hacsak már 24-ik életévét el nem érte s ennőlfogva további növekedésre reményt nem nyújt.» (1807: I. t.-cz.)

Előbb az tűnik ki, hogy előbb az öt láb magas ujonczot nem fogadtak be s hogy a 24 éven aluliakat sorozták rendszeren.

Ugyancsak az előbbi módon nyilatkozott az 1840. évi törvény, midőn kimondta, hogy:

«Az ujonczok elfogadásában a testnek nem formájára vagy mértékére, hanem alkotására kell tekintettel lenni, úgy, hogy az öt láb magasságu ujoncz is, ha különben

egészséges testű és izmos s a katonai terhek viselésére alkalmas, elfogadtassék.» (1840: II. t.-cz.)

Emlékezhetik reá mindenki — mert hiszen minden jó magyarnak emlékeznie is kell — hogy 1848-ban: «a személyes és vagyonbiztonság, a közcsend és belbéke biztosítása, az ország polgárainak örökösére bízván,» törvény alkottatott a «nemzeti őrségről». Eszerint «mindazon honlakosok, kik városokban vagy rendezett tanácsos ellátott községekben, 200 pengő forint értékű házat vagy földet, — egyéb községekben féltelket vagy ezzel hasonló kiterjedésű birtokot kizáró tulajdonul bírnak vagy ha ily birtokot nem bírnak is, de 100 pengő forint évenkénti tiszta jövedelmük van, 20 éves koruktól 50 éves korukig — ha gazdai hatalom alatt nincsenek — a nemzetseregbe beirandók és fegyveres szolgálatot tenni tartoznak» (1848: XXII. t.-cz. 1. §.).

Eszerint tehát a 20 éves koron kezdődött a katonáskodás a nemzetőrségnél. (De hogy azután minden kor meghatározás nélkül, 14—15 évesektől ősz emberekig részt vettek a csatákban a hazafiak: azt szemtanuk és a történelem is bizonyítják.)

És ezután beállott egy korszak, mely alatt szentesített törvények nem hoztak. És ez tartott 1867-ig.

1867-ben már ismét az országgyűlés határozott a katonáskodás dolgában s megállapította, hogy az 1844., 1845., 1846. évben születettek kerüljenek sorozás alá, vagyis hogy a legfiatalabb ujonczozási kor a 21. év legyen. (1867: IX. t.-cz. 3. §.)

Ugyanez a törvény azt is meghatározta, hogy mire kell az ujonczozásnál figyelemmel lenni, mondván: «az ujonczállításnál hadszolgálatra alkalmas testiépesség veendő tekintetbe. A test magasságát illetőleg 59 hüvelykben állapítatik meg a mérték legalsóbb fokozata. (1867: IX. t.-cz. 4. §.)

A következő évben aztán egész terjedelmében rendeztetett a véderős s a belépési kötelezettségről kimondta, hogy ez kezdődik azon naptári év január hava elsőjétől, amelyben a hadköteles élete 20-ik évét betölti. (1868: XL. t.-cz. 3. §.) Azonban önkéntesen már a 17-ik évüket betöltött ifjak is beállhatnak. (1868: XL. t.-cz. 16. §.)

Az 1868. évi véderőtörvény azt nem mondja ki, hogy milyen magasságu ujonczot lehet besorozni. — de mert meghatározza azoknak nagyságát, akik önkéntesen léphetnek be a hadseregbe: nem kétséges, hogy ugyanez áll a besorozottakra is. Az önkéntesen belépőkre pedig ezt határozza: «A hadseregbe és haditengerészetbe az léphet be — egyéb kivántatóságok mellett — aki legalább 59 bécsi hüvelyknyi testmagasság mellett a szükséges szellemi és testi képességgel bír (a hadsereg számára szükséges mesteremberek, hajólegények és hajókézművesek testi magasságra való tekintet nélkül elfogadtatnak.» (1868: XL. t.-cz. 16. §.)

Ettől kezdve egészen 1879-ig nem került a sor a véderőtörvény átalakítására. Ekkor kimondta a törvény a hadköteles korra, hogy:

«A közös hadseregbe, a hadi tengerészetbe vagy a honvédségbe lépés kötelezettsége azon naptári év január hava elsőjén kezdődik, amelyben a védköteles életének 21-ik évét betölti. (1889: VI. t.-cz. 7. §.) Azonban az önkéntes beléphetés a 17-ik életév betöltésével kezdődik. (1889: VI. t.-cz. 19. §.)

Ami a testmagasságot illeti, erre nézve különbséget tesz a törvény a közös hadsereg és a honvédség között. A közös hadseregnél és haditengerészetnél — a szükséges szellemi és testi képesség mellett — legalább 155 centiméter testmagasság, — a honvédségnél leg-

alább 153 centiméter testmagasság kívántatik meg. Azonban a szükséges kézművesek és irodai szolgáltra alkalmazhatók, továbbá a megkivantató hajólegények és hajókézművesek, ha különben alkalmasak, testi nagyságukra tekintet nélkül sorozhatók be. (1889: VI. t.-cz. 19., 20. §§.)

A legújabb, vagyis 1912. évi véderőtörvény a hadköteles korról azt mondja ki, hogy az annak a naptári évnek január elsőjével kezdődik, amelyben a hadköteles életének 21-ik évét betölti. (1912:XXX. t.-cz. 16. §.)

Az ujoncz testmagasságáról ez az új véderőtörvény nem intézkedik s csak azt mondja ki, hogy a belépés általános feltételei közé tartozik: «a szükséges szellemi és testi alkalmasság», s hogy a sorozóbizottság által «alkalmasoknak talált allitáskötelesek besorozandók». (1912:XXX. t.-cz. 4., 15., 17. §§.) Tehát a sorozóbizottságra van bízva, hogy alkalmas-e az ujoncz a hadi szolgáltra s a sorozóbizottságra az utasítás az irányadó.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az elővigyázat.

Nem hiába nevezték el a németeket a gondolkodók nemzetének, gondolnak is ők mindenre s nincsen olyan kérdés, a melynek kisebb-nagyobb irodalma ne lenne náluk. Mert a mire gondolnak, a miről tudnak, azt meg is írják: legyen közös kincsévé az egész emberiségnek.

Most arról jelent meg Műnkhenben egy kis könyv hogy mitől kell félni és óvakodni s hogyan kell védekezni és a bajból megmenekülni úton levő embernek. Ez a kis könyv fejezetekre és alfejezetekre osztott rendszeres kézikönyve az úton való óvatosság tudományának s ha első pillantásra talán nevetségesenek is látszik, voltaképen igazán komoly és hasznos könyv. Kuschel Frigyes nyugalmazott kapitány, a könyv szerzője, valóban jól megtanít rá mindenkit, hogyan védje meg magát útközben bármilyen veszedelemtől.

A könyv általános utasításokkal kezdődik. Elutazás előtt biztos kézbe kell adni a végrendeletet, értékpapírokat, kötvényeket, nagyobb pénzüsszeget nem kell útra vinni, hanem bank útján küldetni, kisebb összeget pedig börzacsakóban erős szalagon a nyakára erősítve vigyen magával az utas. Jól helyezkedjék el a vonaton s a podgyaszát is jól helyezze el, vigyen magával frissítő enni- és innivalót stb.

Ezután már a veszedelmek ismertetésére kerül a sor a könyvben. Vasuti rablótámadás, a mely nem ritkán gyilkossággal végződik, leginkább magányosan utazó embert érhet; tehát nem föltétlenül jó, ha az ember egyedül van a szakaszban. De nincsen biztonságban akkor sem, ha többedmagával van is a szakaszban s az utitársakkal szemben igen ajánlatos az óvatosság. (Természetesen az ismeretlen utitársakkal szemben.) Elsősorban ne áruljuk el, hová utazunk, s hogy utazásunknak mi a célja, különösen ha pénzt viszünk vagy pénzért utazunk valahová. Ékezert, drágakövet ne viseljünk láthatóan; utitársainkat figyeljük meg, lehetőleg észrevétlenül, de különösen a kezük mozdulataira figyeljünk. Nyílt bizalmatlanságba azonban nem szabad esnünk, csak kétségtelen bizonyosság esetén.

Ajándékot ne fogadjunk el ismeretlen utitárstól, sem szivart, sem enni- vagy innivalót. Könnyen meglehet, hogy bódítószert van benne, a mely tehetetlenné tehet bennünket; de mi se kínáljunk meg mást sem, nehogy ok nélkül gyanúba keveredhessünk. Utitársainkkal szem-

ben legyünk udvariasak, ha nem kerülhetjük el, hogy egyáltalán érintkezzünk velük, de bizalmasak, közlékenyek ne legyünk. Fegyver nélkül ne induljunk útra, de ne viseljük láthatóan, sem úgy, hogy magunkat, vagy — akaratunk nélkül — mást megebesíthessünk vele. A ki nem ért lövőfegyver kezeléséhez, vigyen magával tört; ez nőknek különösen ajánlatos, mert ők ritkán tudnak revolverrel, pisztollyal banni.

A vasuti szerencsétlenségben való magatartásnak valószínűleg kevés gyakorlati értékű megállapítása után áttér a szerző a gyalogos turistát érhető támadásokra. A támadás ritkán történik váratlanul. Az útonálló rendszerint a békés szándék látszatával közeledik a kiszemelt áldozathoz, tehát lehet ellene védekezni. Ha szóba áll, határozottan, de nem provokálóan el kell utasítani. Ebben a helyzetben a legfontosabb szabály, hogy a turistának mind a két keze szabad legyen. A csavargó megkérdezi, hány óra, vagy alamizsnát kér, vezetőnek ajánlkozik, stb. A leghatározottabban rá kell parancsolni, hogy távozzék s nem kell tűrni, hogy a gyanus ember mellettünk, vagy mögöttünk haladjon. Ha az útonálló ezután megtamad bennünket, akkor elő a törrel vagy revolverrel, mert már nincsen kimélet. Szemet szemért, fogat fogért.

A támadásokkal szemben való védekezésben a könyv szerzője, bár nem határozottan, mégis arra az állápontra helyezkedik, hogy a ki mást nem kimél, maga sem érdemel kiméletet. Ezért ajánlja a gyors és kiméletlen védekezést. A kinek pedig csak bot vagy ernyő van a kezében s a ki ezért úgyszólván teljesen védtelennek érzi magát, azt fölvilágosítja a könyv írója, hogy voltaképen borzasztóan veszedelmes, ellenállhatatlan fegyvere van, a mellyel halálosan megebeszheti támadóját. A bot vagy ernyő ugyanis alkalmas a lándzsadőfés nevű fogásra. Ha ugyanis az ernyőt vagy botot jobbkézzel a fogónál, balkézzel pedig közepén megfogjuk és teljes erőnkkel a támadó gyomrának vagy altestének döfjük: ha Herkules lenne is, harcsképtelenné válik azonnal. Esetleg örökre.

A nő, ha egyedül turistáskodik, a mi szintén nem ritka dolog, bár nem okos szokás, még többféle védőeszközzel szorul, mint a férfi. Ha lövőfegyvert nem visz magával, tört okvetlenül vigyen. Már az a gondolat is bátrabb teszi, hogy nem védtelen. A kezét a nő is tartása szabadon, hogy bármely pillanatban tudjon védekezni, a tört azonban ne viselje láthatóan, nehogy kiragadhasák a kezéből, csak birtelen rántsza elő, a mikor már szükség van rá, a veszedelem pillanatában. A lándzsadőfés a nő is alkalmazhatja, s ha rákényszerül, hogy akár törrel, akár lándzsadőfésével védekezze, szedje össze minden erejét és legyen kiméletlen támadójával szemben. Élet-halálharcban nincsen helye könyörületességnek.

Kevésbé veszedelmes, de esetleg kevésbé hatásos védőeszköz is, ha a nő a támadójának homokot, tört borsot vagy paprikát hint a szemébe. Ezt magával viheti a táskájában, természetesen nem becsomgolva, hogy a mikor az utonálló fölszólítására látezőlag a pénzt akarja kivenni, kimarkolhassa a homokot stb.-t.

KÉPEINKHEZ

A törökországi földrengés.

Egyik közeli számunkban már megemlekeztünk a törökországi földrengésről s annak pusztító hatásáról, a jelen számunkban pedig néhány képet mutatunk be,

hogy csak hozzávetőleg is illusztrálhassuk olvasóink előtt azt a borzalmas rombolást, amely eme elemi csapas folytán a Dardanellák vidékét és lakosságát sújtotta.

Amint a közölt képeken látható, előzetes tudósításunk legkevésbé se volt túlzott, mert hiszen csakugyan romhalmaz ott az egész vidék, amerre a földrengés hatása erősebben érvényesült. Siró, nyomorgó alakok járnak, kutatnak a romok közt mindenfelé, megmenteni, előkotorni a romok alól, amit lehet, mert bizony az a segedelem, amit a mindenfelől szorongatott Törökország, a mostani mozgalmas, pénz nélküli napokban juttathat a sorssújtott lakosságnak, csak épen arra lehet elég vagy talán még arra sem, hogy a legsürgősebb szükségleteit fedezze.

Masunnan pedig segítség nem igen érkezik. — A külföldi államok is, amelyek oly bőkezűen adakoztak annak idején a hasonló csapással sújtott messinaiai részére, most — úgy látszik — megelégedtek a hasonló alkalmakkor szokásos részvétnyilatkozatokkal. — Sőt a napisajtó is, talán a urszerzes nehézségei miatt, vagy talán az érdeklődés hiánya folytán, pár nap alatt napirendre tért a szerencsétlenség felett, mintha általában csak a vis major-nak tekintené az egész esetet.

Így aztán, mint a fészektől fosztott madár, maga szorgoskodik a sors haragja által sújtott nép vagyona romjai körül, hogy saját erejéből pótolja helyre azt a veszteséget, amit hosszú időkön át szerzett vagyonán és építményein a természet sújtó keze pár óra alatt okozott.

HIREK.

Csendőrök kirándulása. Osztrák csendőr bajtársaink kiképzésén az ausztriai csendőrség vezetősége nagy gondalal fáradozik és azon van, hogy a csendőrségi altisztai iskolákba berendelt csendőrök minél szélesebb látókört, nagyobb kiképzést és kiterjedtebb szaktudást nyerjenek el. Azt akarják ez által elérni, hogy jövődéli társadalmi helyzetét, akár mint őrsparancsnok, akár mint járásparancsnok, méltó módon töltsék be. Ujabbban az elméleti kiképzés mellett a gyakorlati kiképzésre is igen nagy súlyt fektetnek és azon igyekeznek az iskolák vezetősége, hogy muzeumok, gyártelepek, bányák, kohók, huták s több hasonló létesítmények megtekintése által a csendőrök ismeretei bővüljenek. Az elmúlt napokban a gráci csendőriskola növendékei az ottani törvényszéki orvosi intézetben jártak és ott nemcsak a gyűjteményeket tekintették meg, hanem egy órán át a gyakorlati törvényszéki orvostan alapvonásait is megmagyarázták nekik.

Törvényjavaslat a vándorczigányoknak törvényhozási uton való megrendszabályozásáról. Irtá: gesztőczy dr. Samassa János v. országgy. képviselő. A francia, magyar és német nyelven irt mű — amelyet szerző az angol királynak is bemutatott s aki ezért, a napilapok szerint, távirati köszönetét nyilvánította — két törvényjavaslatot és egy-egy indoklást tartalmaz, amelyeket az országgyűlésnek beterjesztett. A kérdés óriási horderejű s mi, akik leginkább vagyunk érdekelve általa, szíves örömmel üdvözöljük a szerzőt, hogy ezt a rákfenéjét korunknak javaslataival gyógyítani, kiirtani törekszik s kívánjuk, hogy a javaslat mielőbb törvényerőre emelkedjék. Mihelyt módunkban lesz, részletesebben foglalkozunk majd a javaslattal.

Megtámadott csendőrök. Kasza László és Horváth József, Heves megye maczonkai őrsbeli csendőrökből álló járőr 1912 augusztus 25-én, szolgálatteljesítés közben, este

8 óra tájban Mátramindszent községben nagyobb tömeg által megtámadtatott. Járőr támadói felé két lövést tett, s Tóth Ignác mátramindszenti lakost életveszélyesen megsebesítette; Horvát csendőr egy kődobástól könnyen megsérült. — Csóka István, Nyitra megye holicsei őrsbeli csendőr, 1912 szeptember 1-én d. e. l. óraker Köpecsény községben, szolgálat közben a neki elleneszegett Pollák Antal kőborczigány ellen halálos kimenetelű löfegyvert használt. — Bátorfi Vince őrsvezető czimzetes őrmester és Pete István, Pozsony megye szenczi őrsbeli csendőrből állott járőr az előle lóháton menekülő kőborczigányok ellen szintén löfegyvert használt, melynek eredménye eddig ismeretlen. Az elmenekült cigányok ellen széleskörű nyomozás folyik. — A somogy megyei Balatonszemesen Markos József csendőr szolgál t közben, 1912 augusztus 25-én Bekes Gábor csepeli lakost, ellenszegülés miatt karddal arcon vágta. Bekes sérülése könnyű természetű.

KÜLÖNFÉLÉK.

A dolgozó nők korai vénülése. A tudomány már többször foglalkozott azzal a kérdéssel, miért öregszik az a nő, ki fiatal korában valamilyen kenyérkereső pályára lép, sokkal gyorsabban, mint testvérei, a kiket a sors leányeikben megkímélt a kenyérkereső munka kényszerűségétől. A kereseti viszonyok a nő szempontjából az utóbbi évtizedben jelentékenyen javultak, de azok a jelenségek, a melyek talán sok reform megalakításánál irányadók voltak, nem változtak: az a fiatal leány, a ki az üzeti asztal mögött, vagy a szabóműhelyben, avagy a telefon, írógép mellett tölti napjait, gyorsabban vénül, mint a nem dolgozó leány.

Egy angol orvos, a ki e jelenség okainak kutatásával foglalkozott, most egy londoni lapban közlésezi vizsgálatainak eredményeit. Ebből kitűnik, hogy a korai vénülésnek legnagyobbbrészt maguk az illető dolgozó nők az okai.

Az orvos ugyanis hosszabb időn át figyelte a londoni cityben dolgozó fiatal hölgyek életmódját és különös táplálkozási módját és arra a tapasztalatra jutott, hogy a leányok csaknem kivétel nélkül elbanyagolják rendszeres táplálkozásukat. A rövid déli szünet többnyire nem elegendő arra, hogy hazamehessenek lakásukra; a legtöbbnek ilyenformán bent a városban kell ebédelnie. E célra sokan reggelit hoznak magukkal, a melyet azután ebéd helyett fogyasztanak el; sokan azonban süteménynél és édességnél egyebet nem esznek estig, a mikor végre otthon meleg ételt kapnak. Természetes, hogy fárasztó, csaknem egész napi munka mellett ez a táplálkozás nem elegendő; a dolgozó nő, a ki így él, tulajdonképen visszaél egészségével, szervezete ifjú, nagy ellenálló-képességével és idegei épségével. Az a körülmény, hogy rövid déli szünet után megint tovább kell dolgoznia, nem igen engedi meg a bő és kissé nehezebben emészthető táplálék ebédét, mivel ilyen ebéd után a testnek pihenésre van szüksége és ez a rövid ebéd-szünet alatt lehetetlen. A fiatal nők tehát levonják ennek a kényszerhelyzetnek a következményeit és vagy nem ebédelnek, vagy pedig lemondanak a déli meleg ételről. Még ennél is súlyosabb elbirálás alá esik az a szintén a tapasztalati tény, hogy fiatal leányok legnagyobb része reggel, kellő reggeli nélkül jelenik meg az irodában, vagy egyéb munkahelyen. Ha az ember egész nap dolgozik és délben épen csak valami kis táplálékkal enyhíti éhségét, a rendszeres polgári reggeli, mely egy csésze kávéból, vagy teából és kevés süteményből áll, egyáltalán

nem elegendő. Erre vonatkozó kérdésre a legtöbb dolgozó fiatal nő kijelentette, hogy reggel akarva sem tudna többet enni, abból az egyszerű okból, mert nem éhes. Ez azonban csak látszat. A reggeli étvágytalanságnak oka ugyanis rendszerint az, hogy a fiatal nők legnagyobb része, a kinek korán reggel hivatalba vagy üzletbe kell mennie, nagyon későn kel, az ágyból fölkelve azonnal reggelizhez ül; így aztán természetes, hogy nincsen étvágya. Ha a dolgozó nők arra határoznák el magukat, hogy reggel fél órával előbb kelnek és a testnek egy kis pihenőt engednének (esetleg husz perczig semmit sem csinálnának, vagy ujságot olvasnának), csakhamar megjönne étvágyuk és ezzel együtt megvolna a nagyobb mértékű reggeli táplálkozás lehetősége is. Reggelire kávé és sütemény nem elegendő a dolgozó nőnek, a kinek bővebb és táplálóbb reggelizely kell élnie. Amerikában, a hol a női munkaviszonyok jóval fejlettebbek, mint Európában, már túl vannak ezen a kérdésen. A munkásnő rendszeren darás kását eszik reggelire, az irodába járó nő pedig tojással, sonkával, vagy hideg hallal egészíti ki reggelijét. Ilyenkor azonban az emésztés megkönnyítése végett kevés gyümölcsnek, kompótnak, vagy marmeládnak kellene befejeznie a reggelit. A dolgozó nő, bizván fiatalságában és erejében, sokkal inkább elhanyagolja teste táplálását, mint a férfi. Igaz, hogy kellő táplálkozás nélkül is sokáig jól érzi magát és a gyomor egy ideig mintha beérné az édességgel és süteménnyel, a melyek az étvágyat csökkentik, de ennek az oktalan gazdálkodásnak szomorú az eredménye, mert majdnem mindig korai hervadással és időelőtti, gyors vénüléssel jár.

Szerkesztői üzenetek.

85. 1. Igen. 2. Nem ismerve gyomor bajának fokát, valamint a felpanaszolt ételmenüt sem, sajnálatukra nem adhatunk felvilágosítást.

Vitatóköz 52. A „Határozmányok” világosan előírják.

B. járásörmester. Igen. (Lásd Illetékszabályzat 26. §. 1. pont.)

Mislich. Besztorozebányai posztógyár. 9 K 80 fillér.

Öreg zsandár 30. Az őrszázadzatit kez. ut. 14. sz. melléklete (II. táblázat) szerint minden nős után havi 50 fillér.

K. F. őrmester. Az adómentesség csak a családi pótlékra vonatkozik.

10101 M. 1000 korona.

Sz. Nézetünk szerint a büntettek és vétségekről szóló büntető törvény 273. §-ába ütközik.

1886 F. J. Nem tartjuk valószínűnek, hogy a csendőrkerületi parancsnokság felvenné.

2. A bíróság felfogásától függ.

388. Mivel a bíróság már döntött, mi csak azt tanácsolhatjuk, hogy forduljon előjáróhoz, ha sérelmet érez.

Petrócz. Igazságügyminiszteri engedély szükséges. Orvosi bizonyítvány csak akkor, ha a leány a törvényes kort még el nem érte volna.

F. J. 1. Igen. 2. A lovassági tábormoknak lovassági kardja van s attilát visel.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felseje 1912. évi augusztus hó 16-án Bad-Ischlben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Szabó József ezredesnek, a IV. számú csendőrkerület parancsnokának, egészségi tekintetből saját kérelmére jelenlegi szolgálati állása alól való felmentését és *lét-szám felett való vezetését* legkegyelmesebben *elrendelni*, továbbá

Várady Ede ezredest, a VII. számú csendőrkerület és a nagyváradi csendőrtovábbképző és altiszti iskola parancsnokát a IV. sz. csendőrkerület parancsnokává és felsőbányai Bányay Albert alezredest, a VII. számú csendőrkerület ideiglenes parancsnokát, *ezen csendőrkerület parancsnokává* legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Áthelyeztettek:

a m. kir. belügyminiszter ural egyetértőleg:

1912 augusztus hó 16-ával:

Sikorazki Zsigmond, I. számú csendőrkerületbeli százados, zilahi szárnyparancsnok és

Stenszky Lajos, V. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, ipolysági ideiglenes szárnyparancsnok; hasonló minőségben kölcsönösen.

Liptay László zászlós, a IV. számú csendőrkerület állományából a III. számú csendőrkerület állományába.

Kineveztetik:

a m. kir. belügyminiszter ural egyetértőleg:

1912 szeptember hó 1-ével:

csendőr törzsörmesterré:

Gnttmann Albert őrmester (l. r. sz.), a III. számú csendőrkerület állományában.

Várakozási illetékekkel szabadságoltatott:

Farkas József III., V. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, miut jelenleg szolgálatképtelen 1912. évi szeptember hó 1-től számítandó egy évre.

Választott lakhely: Felsőőr (Vas megye).

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153 44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Eljogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötele mellett helyeznek el intézetünknek, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A főkekamatadó levonásával). 2. Oly takarékbetétek után, melynek a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A főkekamatadó levonásával).

Előlegeket nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutnyos kamattétel mellett. Utalványok, intévények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Veszünk és eladunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

Okiratilag megdicsértetett:

A m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Kovács Elek őrsvezető cz. őrmester, egy jégvihar alkalmával, Kőbölkut községben, a vizár által elsodort mintegy 20—30 darab sertésnek, bátor és fáradszón eljárással, igen veszélyes helyzetből történt megmentéseért.

Nyilvánosan megdicsértetett:

A m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Magyar András őrsvezető cz. őrmester, Kodra Miklós és Durgó János csendőrök, az utóbbi év folyamán a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes működésükért.

A m. kir. V. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Jánoska József csendőr cz. őrmester, egy öngyilkosságot elkövetni szándékolt egyénnek, ki saját fejét egy fejsze élével vagdosta s midőn a véletlenül közeledő járőrt meglátta, a közelben levő, mintegy egy méter mélyesű kenderáztató mederhez futott s abba már erősen vérző fejjel belebukott, gyors és körültekintő eljárásával történt megmentéseért.

Előléptettek

1912 augusztus hó 1-ével:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Nagy Imre I. őrsvezető cz. őrmester, *őrmesterré*;
Homoki József és Lengyel István II. csendőr cz. őrmesterek, *őrsvezető cz. őrmesterekké*.

Katonai szolgálati jel:

Polákovics Ádám, V. számú csendőrkerületbeli őrsvezető cz. őrmester, 1912. évi augusztus 10-án az I. osztályú; Petrisor György, I. számú csendőrkerületbeli csendőr, 1912 augusztus 6-án, Göres László, V. számú csendőrkerületbeli őrsvezető cz. őrmester, 1912 július 29-én és Pribula János, ugyancsak V. számú csendőrkerületbeli csendőr cz. őrmester, 1912 augusztus 7-én a II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel láttattak el.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Nagy János I., Szabó Pál, Jánosi Antal, Orbán Mihály csendőrök;

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Buda Mihály, Dávid József II., Zsiros István, Csalah Imre, Bartha Mihály, Bordás György, Jernei Márton, Szigeti Szlavkó, Janzsó Gyula, Dobsa Mátyás, Gál István, Ábrám Károly, Matinka György. Oláh János, Urbán Imre, Witt Miklós, Száva János, Sánta Imre, Brusznai József, Árkán Sándor, Jenesa Miklós, Osváth István, Bécsi Imre, Strefusz József, Nagy János II., Horváth Dezső, Hinda Pál, Arsenov Dusan, Patkós Mihály, Kardos János, Baranyi Samuel, Miksics Péter, Vilics Csedomir, Betea István, Tyinkul György, Tudor Pál, Lazareszku Péter, Kóta Lajos, Vincze János, Vigh György, Krisán György, Illes Károly, László Lajos, Molnár Izidor, Farkas Adolf, Kovács Mátyás, Orbán János, Kerényi György, Keeskés István, Lombos István, Csala János, Nija János, Plavsity György, Szák János, Laezkó Tamás, Crainicescu István csendőrök;

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Ádám Ferencz, Benning Márton, Halmágyi Dávid, Petőfi Péter, Gábor Simon, Szabó István, Barabás János, Imesch György, Simófi Dénes, Tomsa György, Kerekes Ferencz, Gál Dezső, Fitori András Ferencz, Kálmán János, Berszán Péter, Pataló Péter, Halmágyi Tamás, Zomonitia Mihály, Fülöp József, Zsurka Szabin, Schapert Oszkár, Faina János, Zsögön Ferencz, Futató Sándor, Hegyes Ádám, Szatmári Dániel, Csörgő József, Molnár Sándor, Boros Gábor, Bartha Ferencz, Ágoston Gyula, Csata Ferencz, Homocsa András, Kertész Dénes, Serény János, Csomós János, Bordás András, Márk Albert, Izsák János, Borcsa Gyula, Bartos József, Pető József, Antal Imre, Szabó Tamás, Sebestyén Balázs, Istvanfi András, Mics György, Took Mózes, Ferencz József, Vida Ferencz, Bodó Lajos I., Nagy József II., Imre Jakab, Lunguj János, Marti Ignác, Kató Gyula, Jenáki Antal, Kiss József, Csibi Sándor, Kondráthi Lajos, Schnell János, Gál András, Borzány Antal, Szidon György, Mihály Ignác, Kanabé János, Radnt Vazul, Sántira Simon, Taus Joákim, Turóczy József, Balogh Ambrus, Németh Lajos, Farkas Manó, Szinte Ferencz, Lovász Mihály, Albert Antal, Barabás András, Barthi Gyárfás, Deák Vazul, Demeter Simon, Mészáros Zakariás, Voda Simon, Márk Sándor, Biró Márton, Márton Benjamin, Nagy István, Gocza Demeter, Kocsis Tivadar, Csedő Márton, Szabó Sándor, Kassai Albert, Balló Sándor, Nagy József III., Mike Gáspár, Magyar Károly, Kocsis András, Egyed Ignác, Kolbász György, György János, Lakatos János, Farkas Ferencz, Kovács Ádám, Tami Traján, Téglás Mihály, Makó Ferencz, Vlád Mihály, Niscov János és Bacsó Ferencz csendőrök.

VARNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

**Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir-
csendőrségi hiva-
talos nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.**

Honvédelmi miniszter ur öngyméltósága által 5242/912. sz. a. rendszerezett újfajta sapkák, nemkülönben az összes felszerelési cikkek, nyári szürke és fehér czernameztyük raktárunkon a legjutányosabb árban kaphatók.